

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Javaslat Szabó Antal tevékenysége és munkássága

[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez

*"Nem sokat ér, ha magunknak dalolunk,
szebb, ha ketten összedalolunk, aztán mind többen,
százan, ezren, míg megszólal a nagy Harmónia,
amiben mind egyek lehetünk..."*

(Kodály Zoltán)

Készítette: Csete Gyula

Csete Gyula

.....
Mezőberény, 2021. szeptember 17.

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
**Orlai Petrics Soma Könyvtár, Muzeális Gyűjtemény és Művelődési Központ
(Mezőberény, Fő út 6.)**

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: **Csete Gyula**
Levelezési cím: **5650 Mezőberény, Fő út 1-3.**
Telefonszám: **20/264-3556**
E-mail cím: csetegyula@gmail.com

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése **Szabó Antal tevékenysége és munkássága**

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye
Mezőberény település

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik
 települési tájegységi megyei külföldi magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Szabó Antal 1910. december 31-én Okányban született. 1933-ban kezdte meg pedagógiai munkásságát református kántortanítóként Mezőberényben. Matematikát, fizikát és éneket tanított. Igazgatóként először a Protestáns Általános Iskola élén állt, később a 2. sz. Ált. Iskolában, majd 1962-től az önálló gimnázium igazgatójaként tevékenykedett egészen nyugdíjba vonulásáig. Ugyanitt 1992-től 2003-ig könyvkötő szakkört vezetett.

A pedagógusi munkát egészen 2003-ig folytatta. Keze alatt generációk nőttek fel. Az iskola mellett a legfontosabb életeleme a zene, a zenélés, a kórusmuzsika volt. Ideérkezése után hamarosan bekapcsolódott Mezőberény zenei életébe, és több mint hetven évig meghatározó

egyénisége volt. Ebben az önfeláldozó munkában leghűségesebb, legodaadóbb segítője második felesége, Szabó Antalné Irénke néni volt.

A helyi ipartestületben 1940-től színjátszó csoportot, vegyeskart, 18 tagú kamarazenekart, táncscsoportot és vonósnégyest vezetett. Kórusuk 50 éves fennállását 1948. május 9-én tíz vidéki kórus részvételével ünnepelték. Szerepeltek rádióban, tévében, serlegek, oklevelek sokasága erre a bizonyíték. A megyétől lehetőséget kaptak egy lengyelországi hangversenykörútra. Egész nyáron erre készültek, lengyel dalokat is tanultak. Az utazás előtt egy héttel a lengyelek lemondták az utat, ezt nagy csalódásként élték meg a tagok, sokan kiléptek.

A kórus 1973-ban ünnepelt 75 éves jubileumát. A régi tagok közül többen bekapcsolódtak újra az éneklésbe, hogy az évfordulót meg tudják tartani. Így szerény körülmények között meg tudták ünnepelni 75 éves munkájuk utolsó jubileumát. Az évforduló alkalmából a kórus megkapta a művelődésügyi miniszter Dicsérő oklevelét.

1977 februárjában feladták a szélmalomharcot, a nagy múltú kórus végleg megszűnt. A 75 év mérlege: több mint 1000 fellépés, 7 rádiószereplés, 1 tv-fellépés, oklevelek, dicséret, elismerések.

A megmaradt dalosok, nem tudtak belenyugodni az énekkar megszűnésébe, úgy érezték, valami drága kincset vesztek el. Az akkor már országosan is sikeressé vált pávaköri mozgalmak hatására született meg 1977. május 8-án a Mezőberényi Pávakör, a mai Berényi Népdalkör elődje.

A népdalkör többször szerzett országos minősítést. *Dél-Alföld népművészete* címmel 2007. április 14-én regionális találkozót tartottak Mezőberényben, mely egyben a 30 éves népdalkör jubileumi ünnepe is volt.

Az együttes vezetői, Szabó Antal és felesége 2009-ben néhány hónap különbséggel örökre búcsút vettek dalosaiktól. Mezőberényben emlékükre évente megrendezték a „Dalostalálkozó” -t, a legutolsó sorrendben a nyolcadik volt 2019-ben.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Mezőberény kulturális életében évtizedek óta kiemelkedő szerepet tölt be a népzene ápolása közösségi szinten. Egy közösség pedig akkor tud maradandót alkotni, ha vannak olyan emberek, akik a csoport tevékenységét elhivatottan irányítják, segítik, akik a közös szívdobbanás ritmusát adják. Ha képzeletben fellapozzuk Mezőberény város könyvét, akkor Szabó Antal egykori karvezető nevét sok-sok oldalon megtaláljuk. A szűkebb és tágabb közösségért végzett példamutató munkája elismeréseként megkapta a KÓTA Díszoklevelét, 3 alkalommal volt az Oktatásügy Kiváló Dolgozója, háromszor kapott a Szocialista Kultúráért Kitüntetést, 1974-ben Mezőberényért Emlékérmét, 1990-ben „PRO URBE” Kitüntetést, majd 1999-ben a város képviselőtestülete a „Mezőberényért” Kitüntetést adományozta neki.

Még ezután is, éveken keresztül korát meghazudtoló erővel folytatta pedagógiai és zenei tevékenységét. Tanította, nevelte a fiatalokat, új közösségeket hozott létre, irányította, fejlesztette az együttesek munkáját. Zenei tudásukat igyekezett mind magasabb szintre emelni. Az idő vasfoga az ő egészségét is kikezdte, és néhány éves betegeskedés után 2009 februárjában, 98 éves korában, örök nyugalomba vonult.

7.A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

<http://konyvtar.mezobereny.hu/index.fcgi?rx=&nyelv=hu&menuparam5=125&heaAdat=491>
http://hir6.hu/cikk/120645/emlekezes_emlektablavaato_dalos_talalkozo
<https://www.mezobereny.hu/s/galeria/20120520-Dalostalalkozo>
<http://mezeibvaleria.blogspot.com/2012/04/utolso-beszelgetesem-szabo-antallal-es.html>

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

-

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

Szabó Antal az Iparos Ifjúsági Zenekarban cimbalmozik a mezőberényi ipartestület teraszán 1937 június10.

Dalárdás emlék I.

Dalárdás emlék II.

Dalárdás emlék III.

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánlólevelek: Kmetykó Istvánné ajánlása
3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat -

AJÁNLÁS

SZABÓ ANTAL nevének a hallatán kevés olyan ember van Mezőberényben. –a fiatalabb generációt kivéve – akinek ne jutna eszébe valami emlék róla. Vagy iskolai kötődés, vagy a zene szeretete, annak művelése.

Városunkért végzett tevékenységének legnagyobb értékét az oktatás-nevelés terén kifejtett munkássága, a zenekultúra széleskörű terjesztése, formálása, emberi közösségek létrehozása, egymás segítése az élet hozta nehézségek leküzdésében. Mezőberényben való letelepedése óta e területeken olyan maradandót alkotott, melyet nem sokan mondhatnak el magukról.

Kántortanítóként kezdte pedagógusi munkáját az 1930-as évek elején, majd a folyamatos tanulás eredményeként mind feljebb és feljebb lépett az iskolai ranglétrán. Dolgozott tanárként, majd szakfelügyelő, általános iskolai igazgató, később pedig a helyi gimnázium első igazgatójaként tevékenykedett 1972-ig. Nyugdíjas éveiben is tovább folytatta oktató munkáját, énekkart vezetett, sőt még könyvkötészetet is tanított az érdeklődő gimnazistáknak.

Generációk nőttek fel a keze alatt, olyan útravalót kapva tőle, melyek nagyban segíthették életük további alakulását. Igazi pedagógusként tudatosan törődött munkáján túl környezete életével, s különösen szívén viselte a város zenei életének alakulását.

Már ideérkezése után néhány héttel bekapcsolódott az akkori ipartestület ifjúsági zenekarának munkájába, majd a későbbiekben több zenekarban is játszott. 1940-től pedig vezette az évtizedekig működő Dalárdát, annak megszűnése után a Mezőberényi Pávakört, majd a mai Berényi Népdalkört.

Tanította, nevelte a rábízott fiatalokat, a zenét, az éneklést kedvelők sokaságát, az értelmiségiektől a legegyszerűbb munkásokig. Új közösségeket hozott létre, irányította, fejlesztette zenei tudásukat, igyekezett mind magasabb szintre emelni azokat. Csoportjaival bejárta a megye falvait, az ország nagyvárosait, ő maga is énekelt, muzsikált, a helyi és országos szinten élők nagy örömeire. Képviselte nemcsak a települést, hanem megyénket is az országos rendezvényeken, zenei versenyeken, fesztiválokon. Fellépések százai, rádió- és tévés szereplések, minősítő oklevelek sokassága őrzi munkásságának sikereit, eredményeit. Országos és helyi elismerések, kitüntetések sora mutatja a több mint hét évtizedes életmű eredményességét.

El nem feledhető kincset kapott tőle a város és mindannyian, akik ismerhették őt, akik tanulhattak tőle vagy együtt dolgozhattak vele. Évtizedekig szolgálta a szűkebb és tágabb közösséget, példát mutatva az őt követőknek.

A fentebb leírtak alapján ajánlom a Szabó Antal kimagasló értékű tevékenységét bemutató dokumentumokat a Települési Értéktárba történő felvételre.

Mezőberény, 2021. szeptember 20.

Kmfetykó Istvánné
Kmfetykó Istvánné

a Berényi Népdalkör vezetője